

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA
DE MALLORCA

Número 141

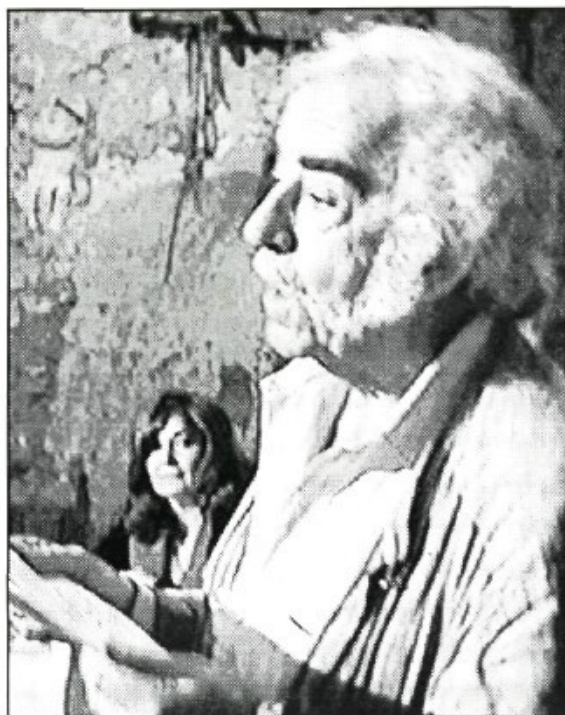
Any XII

MAIG, 1998

**Tres imatges
dels actes
organitzats
per Fent
Carrerany al
llarg del mes
d'abril.**

**Més
informació a
l'interior.**

Sumari

Editorial i sumari	2
Excursions a Sa Costera i a La Trapa	3
Festa de les lletres a Maria	4
Espàrecs, albons i caragols de boca molla	6
Es Rebrot canvia de local	7
Sa Xerradeta amb dona Joana Santandreu	8
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons d'interès	14
El temps.	15
De Viatge amb Viatges Martel	15
Acord electoral entre els Independents de Maria i el PSM	16
Carta del pare Miquel Colom a Miquel Rosselló	16
El racó del poeta:	
Arrecerat del mal temps	17
Cròniques del diví atzar	18
Tassonades d'aigua	20
Carrerany Esportiu: Els ciclistes de Maria a Lluc	21
Inauguració Oficial de la Penya Barcelonista de Maria	22

FOTOGRAFIES:

Magí Ferriol
 Miquel Morey
 Es Rebrot
 Arxiu particular Joana Santandreu
 Josep Ferriol
 Penya Barcelonista de Maria

EDITORIAL

Ja som al mes de Maig. Aquest passat mes d'abril la nostra associació ha celebrat amb tota la solemnitat que ha pogut la Festa del Llibre, la festa de la paraula impresa. Una associació com la nostra, que duu l'adjectiu de cultural al seu darrere, no podia deixar passar aquesta festa sense intentar fer arribar a la gent dels nostre poble la veu, la presència, d'aquells que fan possible que el llibre sigui encara a hores d'ara una de les formes més plaenteres de transmissió de cultura. Dos han estat els actes que hem celebrat. Dos vinculats a la paraula poètica. El primer, a sa Capella Fonda, reuní cinc poetes que ens presentaren els seus llibres i ens feren obsequi d'alguns dels seus poemes recitats a un públic escàs, però que preferí aquesta vetlada a la cita futbolística en una desgraciada coincidència horària. El segon acte, més multitudinari i que tingué un cert ressò a la premsa diària, fou el recital d'Agustín García Calvo i d'Isabel Escudero a Ca'n Gaspar. Foren més de cent les persones que acudiren a sentir la veu d'aquests dos mestres de la recitació.

I si ja som al mes de Maig, ara toca la Diada, esdeveniment que des de fa quatre anys l'Obra Cultural Balear convoca per tal de recordar als nostres polítics que el compromís que han adquirit amb el nostre poble, la seva llengua, la seva cultura, els seus drets, etc, van molt més enllà del que habitualment fan. Són moltes les coses que desgraciadament encara s'han de reivindicar davant d'uns poders públics temerosos de lluitar per posar els nostres drets a l'alçada que els pertoca. La cita d'enguany, que s'ha convocat amb el lema «VINE A PLANTAR CARA», convida tots els mallorquins, entre ells els mariandos i mariandes, a anar a Cort el proper dissabte dia 9 de Maig a les 19 hores a reivindicar tots aquests aspectes. Cada poble de Mallorca ha de tenir la seva representació a la convocatòria.

No hi falteu!

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzà
 Joan Gelabert Mas
 Margalida Mas Vicens
 Miquel Morey Mas
 Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Antoni Gelabert Mas, Grup d'Esplai Es Rebrot, Joana Gelabert Mas, Independents de Maria, P. Miquel Colom, Miquel Rosselló i Quetglas, Jeroni Bergas, Lluc Matas, Pep Ferriol Torelló i Enric Pozo Mas

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY
 Fax: 971-525585
 Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut
 IMPRIMEIX: Gràfiques SIBA
 Santa Margalida

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

Nº DEPÒSIT LEGAL: PM-457/1986

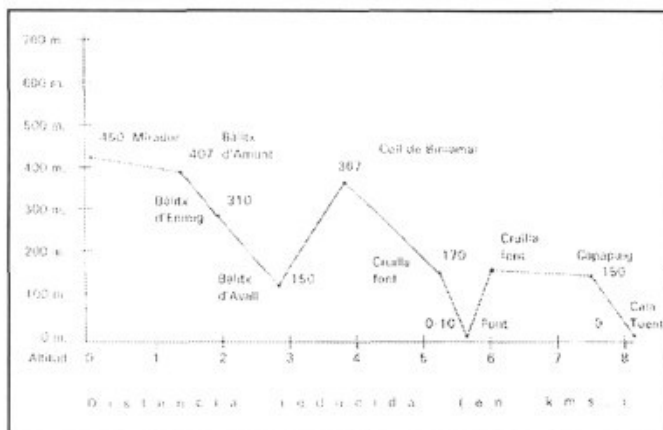
EXCURSIÓ A SA COSTERA

El proper dia 24 de Maig realitzarem la tercera excursió i el lloc triat serà un dels més bells i espectaculars de la nostra terra, Sa Costera, entre Cala Tuent i el Mirador de ses Barques.

La sortida està prevista a les 8,30 del matí des la Plaça des Pou i es farà en autocar. El preu dels serveis de l'autocar és de 45.0000'- Ptes., per la qual cosa com més gent sigui més barat ens sortirà a cada un. Una altra novetat en aquesta excursió serà que qui ho vulgui fer podrà dinar d'un menú elaborat a les cases de Bàltx d'Avall per una paisana nostra. Aquest menú serà d'arròs brut, pollastre rostit, postre i beguda i el preu serà 1.500'-Ptes. Qui no vulgui dinar i prefereixi fer l'excursió en la forma tradicional del pa i taleca, cap problema.

Per poder tenir una previsió tant amb l'autocar com amb les places del dinar convendria que la gent s'apuntàs abans del dia 20 de Maig als telèfons 525294 (Miquel Morey) o al 525533 (Jaume Mestre). El pagament de cada cosa es farà directament al lloc.

Xerrant ja de l'excursió podem dir que anirem des de Cala Tuent al mirador de ses Barques i té una durada

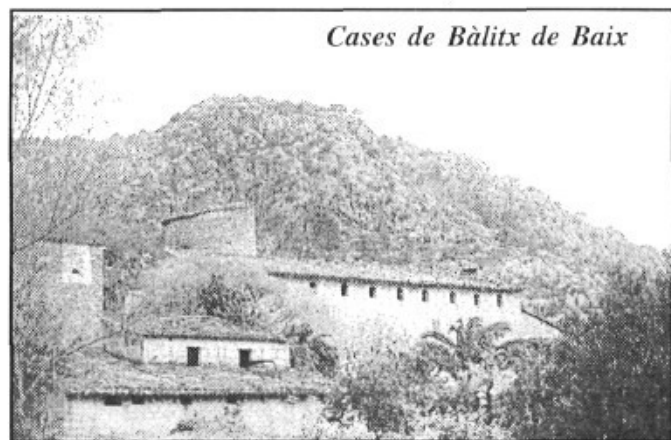
Perfil de l'excursió

d'unes 4 hores de caminar i uns 8 kms. Anirem per un paisatge d'oliveres, marjades, alzines, càrritx, retama, pins, etc.. Com podeu imaginar és un típic paisatge de la Serra de Tramuntana.

Al llarg del trajecte seran varies les cases de possessió que podrem veure i les de Bàltx d'Avall són un clar exemple de la dura vida d'autosubsistència i aïllament que varen haver de sofrir en el passat. És una zona de gran valor paisatgístic i fins fa poc temps tancada en ella mateixa i allunyada del la resta del món. Recordem que varen ser moltes les dones de Maria que anaren a muntanya, a collir oliva a la vall de Bàltx, i ens poden contar de la vida austera i sacrificada que duïen per poder dur doblers i oli a casa seva. Seria molt interessant que alguna d'aquestes dones fossin objecte de la xerradeta mensual que tan encertadament es torna a fer a FENT CARRERANY.

El camí de sa Costera formava part de la via de comunicació entre sa Calobra i Sóller i la part final de l'excursió és una mica empinada ja que en poc més de 2 kms. pujam un desnivell de 300 metres.

Jaume Mestre

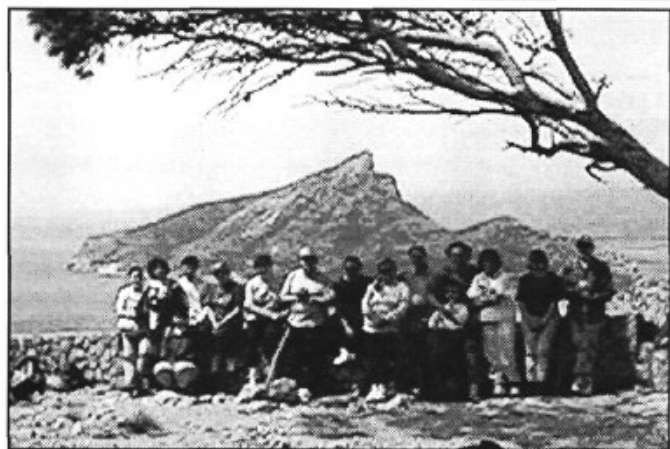
Cases de Bàltx de Baix

EXCURSIÓ A LA TRAPA

El passat dia 26 d'abril, com estava programat, visitàrem La Trapa. Fórem 17 les persones que ens animàrem a visitar aquest paratge, una mica desolador després de l'incendi de fa uns anys que ho arrasà tot.

A les 10 del matí ens reunírem a Sant Elm els que havíem partit de Maria amb els que havien anat directament allà. Travessàrem el poble a peu i enfilàrem el camí de Can Tomeví, el camí més curt però més empinat. La pujada és preciosa, acompanyats en tot moment del mar i Sa Dragonera.

Un cop a La Trapa, visitàrem les cases, el molí de sang i les marjades amb el sistema de recollida d'aigua. Dinàrem a l'ombra d'un ametler. És difícil trobar arbres a La Trapa, tot està cremat. Després de dinar baixàrem per

l'altre tombant de la muntanya, també ben empinat, fins arribar a Sant Elm, on agafàrem el cotxe i cap a Maria manca gent.

Miquel Morey

Festa de les lletres a Maria

Dos actes hem fet aquest mes d'abril per celebrar Sant Jordi: la Festa del Llibre, de les Lletres, de la Paraula, de la Literatura. Començarem el dissabte dia 18, competint amb el futbol, (mentre els poetes declamaven els seus versos, el Barça és proclamava campió de la lliga) però així i tot una trentena de persones, entre elles quatre periodistes suecs, assistiren a aquest acte. Després d'unes paraules de Vicenç Calonge, president del Centre Cultural Capaltard, editor d'aquesta col·lecció de llibres de poesia, que ens

va explicar un poc la trajectòria del Centre Cultural i les activitats que fan al marge d'editar llibres de poesia.

El primer dels poetes en alçar la veu va esser n'Albert Herranz, seguit de Pep Lladó, Biel Florit, Joan Antoni Calvo i per acabar en Bernat Oliver. Cinc maneres diferents d'entendre la poesia, cinc llenguatges distints, cinc persones unides per la veu i la paraula.

Per acabar l'acte, el cantautor Arnau Estrades va entonar algunes peces del seu repertori, que resonaren dins la immensitat de la Capella Fonda, una veu potent i singular. Les cançons que va cantar n'Arnau, són poemes d'alguns autors mallorquins que ell mateix ha musicat i arreglat.

N'Arnau J. Estrades, entonant algunes de les seves cançons el passat dia 18 a Sa Capella Fonda.

Els cinc poetes que recitaren el passat dia devuit d'abril, d'esquerra a dreta: Albert Herranz, Pep Lladó, Biel Florit, Josep Antoni Calvo i Bernat Oliver

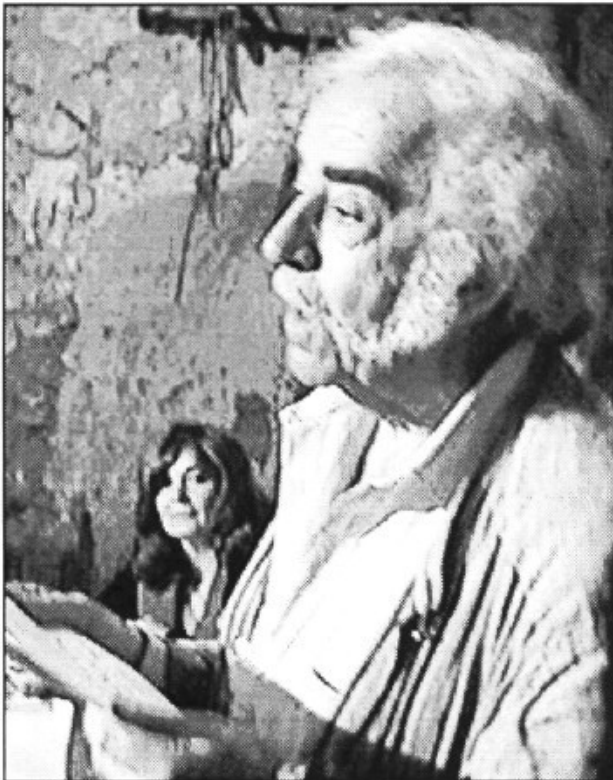
AGUSTÍN GARCÍA CALVO I ISABEL ESCUDERO A MARIA

L'altre acte programat va esser el recital de poesia d'Isabel Escudero i Agustín García Calvo. Podríem resumir-ho dient que qui s'ho va perdre, es va perdre una ocasió única per disfrutar amb la poesia. Si ho demanau a alguns dels assistents vos ho contaràn.

Un centenar de persones ens reunírem a Ca'n Gaspar, la majoria vingueren de fora poble per gaudir d'una nit inoblidable. Després d'una breu presentació de Jordi Llauredor, els dos poetes recitaren de manera alternada

En Jordi Llauredor, fent la presentació dels poetes.

Agustín García Calvo mentre recitava un dels seus poemes i al fons Isabel Escudero que escolta.

tor, la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra" i l'Ajuntament per les facilitats donades a l'hora de celebrar els dos recitals.

Els llibres d'Agustín García Calvo són molt difícils de trobar a les llibreries, si algú està interessat en ells se pot adreçar a :

Editorial LUCINA
Rúa de los Notarios, 8
49001-ZAMORA
TEL. 980 53 09 10

durant una hora, que va passar ben depressa.

Dues veus, dos poetes, deia el full que havíem tret per promocionar l'acte. I efectivament les dues veus poètiques responien a dues concepcions, a dues maneres ben diferents d'entendre el fet poètic. Però les dues es complementaven perfectament i responien als cànons més clàssics del que ha de ser un recital poètic. La veu dolça, suau, d'Isabel Escudero, amb una cadència rítmica que s'adeia amb el tipus de poemes curts i musicals que llegí, començà el recital, per donar pas, després d'una estona (alternança que repetiren fins a tres vegades) a la veu timbrada, suggerent, cadenciosa i alhora contundent de García Calvo.

El públic, que omplia la sala de la Païssa de Ca'n Gaspar, escoltà amb molta atenció els dos rapsodes que feren una autèntica demostració de recitació Això permeté que la gent connectàs des de bon començament amb les dues veus que tan bé sabien comunicar allò que llegien

Els poc més de seixanta minuts que durà l'acte constituïren un extraordinari plaer per a tots els oïdors del recital. Una vegada acabat aquest, tot el públic assistent, entre els quals hi havia el batle i la regidora de cultura, passaren a un altre espai de Ca'n Gaspar, on els esperava una bona selecció d'embotits de Maria: botifarrons, llangonissa, paté, tot amarat amb bon vinet de Ca'n Mec de Petra, per acabar endolcint-se les postres amb ensaïmades i coques de quarto. Allí tots dos poetes signaren en el llibre d'honor de l'Ajuntament.

No volem acabar sense donar les gràcies al rec-

Dissabte 9 de maig

a les 19 hores

1998

Diada
POPULAR
PER LA LLENGUA, LA CULTURA I L'AUTOGOVERN

Tothom a Cort

Vine a plantar cara!

Mocadorada i desplegament del Manifest Gegant

Som un Poble.
Tenim una Llengua.
La volem viva.
Tenim uns drets.
Els volem ara.

Tots junts per la llengua,
pel reconeixement de la insularitat i de la nostra condició plena de Comunitat Històrica

- **16'30 h Trobada d'Escoles Mallorquines. A Ses Voltes**
Les escoles construeixen el trencaclosques "La llengua és la clau".
Al Col·legi d'Arquitectes
"L'aigua", exposició de treballs didàctics.
- **18'00 h Ballada popular a Cort**
18'30 h Passacarrers
Des de Ses Voltes, passant per la Seu i Palau Reial fins a Cort.
Banda de música de Montuïñ, caparrots, xeremiers, gegants, nova Muixeranga d'Algemesi, grallers, drac d'Algaida, trencaclosques de les Escoles Mallorquines, pancartes dels pobles de Mallorca...
- **19'00 h Gran concentració a Cort**
Mocadorada i desplegament del Manifest Gegant.
Festa amb ballada popular.

COMISSIÓ ORGANITZADORA: Associació de Premsa Forera • Federació d'Associacions de Veïns de Palma • Federació d'Entitats Ciutadanes de Palma • Federació de Músics i del Marçall • Federació de Pares i Mares d'Alumnes • GDE • Grup d'Español de Mallorca • Joves de Mallorca per la Llengua • Moviment de "Bati a l'aire" • Moviment Social • Grup de Mallorca • Grup Cultural Espiral • Grup de Lletres • SILE • Unitat de Progrés • Universitat de les Illes Balears

ESPÀRRECS, ALBONS I CARAGOLS DE BOCA MOLLA

Els millors dies per anar a cercar espàrrecs són molt variables, com la Setmana Santa, si bé aquesta depèn de la Lluna, aquells depenen del Sol. Enguany per Pàsqua les espàregueres ja tenien els troncs tendres tallats feia dies, o bé els espàrrecs que havien crescut tenien el cap gros o estaven esbrancats; en una paraula o eren molt petits o bé no servien per fer truites. Se'n trobaven tan pocs que feia bona la dita que per menjar una bona truita d'espàrrecs, s'han de posar tants d'ous com espàrrecs. Es ben veritat que aquesta dita no figura com a plat recomanat de la dieta mediterrània.

De totes maneres una bona passejada de tot un capvespre, tita-tira, per una pleta o vora un pinaret on hi hagi terra poc conreada o molt prima, lloc adequat pel creixement de tota classe d'espàregueres, encara que un no en trobi un bon manat, no direu que no sigui un bon saludable passatemps. Hi ha molta gent a qui no li agraden els espàrrecs, especialment els silvestres, *Asparagus acutifolius*, per l'olor que fa l'orina, degut al contingut d'una mol·lècula, l'asparaginassa, que malgrat tot és inofensiva, ans al contrari, és diürètica i digestiva, i els espàrrecs tenen una gran quantitat de sals minerals i d'altres oligoelements imprescindibles en una dieta sana i equilibrada, per tant són molt recomanables.

Imagineu-vos per un moment que som al vespre, que encara fa una mica de fred, foganya encesa, i a sobre la taula una truita, una mica crueta, d'espàrrecs, grells tendres ben trocejadets i trinxes de carxofa ben primetes, tot ben fregit i calent, i tants d'ous com comensals; i a la vora un altre plat amb unes llesques de pa amb tomàtiga de ramellet, olives pansides i un bon vi de bota... és el moment de sentir llàstima dels nordamericans.

Al mateix temps si és un any de primavera avançada, floreixen també els Albons, de flors blanques amb puntets rosa-vermellosos, que sobresurten per les voreres dels camins i a les terres rocoses; tot fa un ambient primaveral i és un paisatge molt típic de la Mallorca rural i autèntica. Tal volta per la seva gran bellesa, ja en temps bíblic va ésser ben valorada aquesta flor de la Porrassa, *Asphodelus microcarpus*. Si us heu fixat amb els retrats de Sant Josep, be sol o en família, sempre el pinten amb una vara florida, es un ramell d'Albons mallorquins, o qui sap si mariers. Jo he sentit contar als més grans del poble que aquell fusteret anant amb la somereta pel món, va passar a l'hivern per Mallorca, i se va enamorar de la flor d'Albó; però a més en va reconèixer les seves propietats vegetals, recordem que era fuster, i va tornar venir quan era l'estiu per arreplegar-ne convetides en caramutxes, que pesen molt poc, i fer canyissos per fer sequers de figues bordissoc blanques, agostenques i d'albercocs de pinyol dolç o taronjals, els més grossos, fer acobs (1), per tenir fruita al rebost a l'hivern, pa de figa amb una mica de llavors de fonoll, així podrien fer coques dolces, de sobrassada i albercoc, ben guixades, fetes amb

farina de força, la del blat xeixa, i llevadura fina... son tan bones que estic segur que el Bonjesuset a ca seva més d'una vegada en va berenar al sortir d'escola.

Però no s'acaben aquí les excel·lències de la flor de la Porrassa, ja que tenen una propietat única de la biologia vegetal: albó = mascle i caramutxa = femella, aspecte que va saber captar sàviament la cançó popular mallorquina:

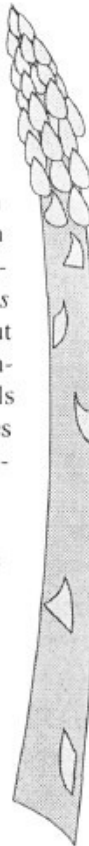
Un arbre en el món hi ha
que se fa al puig de Vinagrella
que segons quan un el va a cercar
el troba mascle o femella.

I com que les coses no vénen mai soles, amb la rosada de les matinades de primavera i de qualque brusca que cau adesiara, també aquest temps surten a pasturar els caragols bovers, *Helix asperus*, i les caragoles vídues, *Otala lactea*. Però com que a la primavera tota la natura aprofita per expandir-se i créixer, els caragols bovers també ho aprofiten per allargar la closca, segregant primer una substància mucoproteica elàstica que fa que la boca sigui temporalment molla. Però és curiós que aquesta primavera hi hagi d'altres essers vius, del regne animal, que tenen la boca molla: un a la capital del regne i l'altre a la ciutat comtal. El primer, que viu de la feina de defensor del poble, ha mostrat que té la boca molla amb les seves recomanacions per esmenar la decisió sobirana del Parlament de Catalunya sobre la llei de normalització lingüística. A aquest funcionari se li hauria de preguntar a veure a quin poble defensa, perquè em sembla que el paguem entre tots. I el segon personatge que té la boca molla, com els caragols de primavera, és el singular Don Alejo V-Q, qui s'ha convertit en el pare Apel·les de la política catalana del PePe; aquest curiós personatge a més a més d'una verborrea estantissa, que porta records de fa unes dècades, tot plegat imita la cançoneta que fan els caragols de boca molla quan els torren sobre el caliu, mentre van segregant sabonera verda, fins que acaben per morir. També ho recull sàviament la poètica popular sainetera mallorquina, i que podria recitar el folklòric personatge:

"Te piensas porque yo canto
que tengo la vida alegre,
yo soy como el caracol,
que canta cuando se muere."

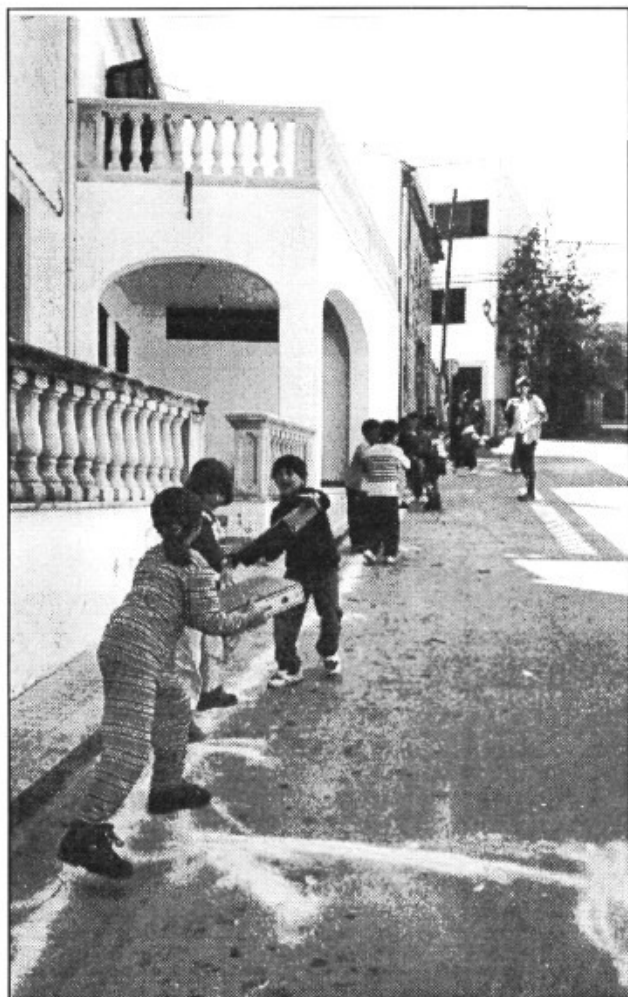
Antoni Gelabert Mas
Barcelona, Abril-98

(1) ACOB: paraula que no he trobat enlloc però que potser sia un barbarisme d'acoblarse en dues meitats els albercocs tallats per la meitat. De petit record que en tenia una petita indústria l'amo En Francesc Bonnin, marit de madò Maria Marxanda, al camí de Son Canet. Mentre s'assecaven, aquella zona era un núvol de mosques que acudien a xuclar la dolçor de la polpa del albercoc.

EL GRUP D'ESPLAI "ES REBROT" CANVIA DE LOCAL

El passat 25 d'abril el Grup d'Esplai "Es Rebrot", després d'habitar els seus 10 primers anys a Ca ses Monges es traslladà a Ca'n Gaspar i així donà pas a una nova etapa. El trasllat es va fer amb l'ajuda de tots els nins i monitors. Acte seguit es continuà amb una festa i una gran berenada.

1.
*De mà en mà
tot arribà a Ca'n Gaspar.*

2.
*Avui ens n'anam de Ca ses Monges,
però això a ningú ha de posar trist.
Començam una nova etapa.*

3.
*La més petita tallà
la cinta a Ca'n Gaspar.*

4.
*Ara ja som a Ca'n Gaspar
i aquí tot torna a començar
i tots junts bé ens ho hem de passar.*

SA XERRADETA AMB...

No hi ha cap dubte de que Dª Joana Santandreu ha estat, i encara és, testimoni d'excepció de la petita història dels últims cinquanta anys de Maria, ja que ha tengut un lloc immillorable des d'on mirar i conèixer els petits esdeveniments de cada dia. Per l'apotecaria hi passam tots, a cercar remeis, a cercar un consell, a cercar bones paraules. Però si, a més, l'apotecaria és un lloc on molts de nins hi anaven a classe, és bo d'entendre que és un observatori magnífic. Dª Joana té moltes coses a contar i les explica amb la fluïdesa de qui sap molt bé el que vol dir i de qui recorda cada detall d'una vida intensa.

Pr: Com venguéreu a parar a Maria, sense ser nascuts aquí, ni vós ni el vostre marit?

Res: Mirau, la història s'ha d'entendre completa i des del seu començament. La primera apotecària que hi va haver a Maria va ser na Margalida Monjo. El seu marit era en "Fideu", que era molt polític, i es va treure la plaça de l'Hospital Civil de Palma i a Maria vingué un altre Apotecari que tenia quatre o cinc fills, ja grans. Després va esclatar la Guerra Civil i en Joan va acabar la carrera l'any 42; ell no es volia establir a Palma de cap manera i el metge Rotger de Sineu, que aleshores passava consulta a Maria, li digué que es venia l'apotecaria de Maria i la va comprar. La va inaugurar el dia 8 de desembre, però va esclatar la Segona Guerra Mundial i es va haver de reincorporar a l'exèrcit. Jo en aquells moments estava a Sta. Margalida, a la farmàcia de la meva germana, assessorada pel meu pare i per un germà del meu pare, que era apotecari. Vàrem comprendre que el millor que

Da. Joana Ferragut, fotografia feta fa uns anys a casa seva

Dona Joana Santandreu

podíem fer era casar-nos, encara que érem molt jovenets, de manera que jo em pogués fer càrrec de l'apotecaria de Maria. Llavors estàvem a Can Sorto, al carrer Constitució, que encara no tenia sortida al carrer de l'Església i per anar a missa travessàvem al carrer Major per ca l'amo en Rafel Escolà on, per cert, hi tenia la consulta el metge Rotger. Després varem estar uns anys a una altra casa del mateix carrer i, finalment, cap a l'any 56, vàrem fer la casa on vivim ara amb diners que ens va deixar el meu

pare.

Pr: Com varen ser aquells primers temps?

Res: Molt difícils. Jo estava tota sola i la

La seva filla Catalina, actual apotecària

farmàcia no donava res. Els mesos que arribàvem a fer tres mil pessetes de calaix en tot el mes ja ens podíem donar per satisfets; imaginau, ens vàrem casar el mes de juny i el mes de desembre en Joan em va dir: saps quants diners tenim, nostres?, doncs, 25 pessetes. El meu pare ens havia regalat mil pessetes gràcies a les quals en Joan va poder anar a Madrid per fer les oposicions a apotecari titular perquè ho necessitava per poder ser l'apotecari únic.

Pr: I la idea de començar a fer classes, com va sorgir?

Com vos he dit abans, econòmicament les coses no marxaven molt bé i, a més ja teníem dos infants. La meva germana em va aconsellar que no esperàs a tenir un grup d'alumnes per començar, sinó que ho fes amb el primer infant que vengués a demanar-me repàs i així va anar; la primera alumna que vaig tenir va ser na Margalida Costeta, que no va acabar el mes tota sola perquè tot d'una se li va afegir na Catalina Polleta.

Pr: Recordau el que cobràveu a cada alumne?

No ho record exactament, però devien ser unes vint-i-cinc pessetes al mes. La veritat és que més endavant férem més d'una classe sense cobrar res, quan vèiem que alguna família passava per mals moments.

Pr: I com vàreu passar de fer repassos a preparar nins i nines per fer el batxiller?

Va arribar un moment que el nostre fill Joan havia de començar el Batxiller i, com que era el seu pare qui el preparava, vengueren altres pares a demanar-li que també preparàs els seus fills: l'amo en Miquel de Roqueta, en Jaume de cas Ferrer. De tot d'una només fèiem fins a segon i ens ajudava el Vicari, Don Toni, que feia les classes de llatí i de música. Entre repassos i alumnes de batxiller, n'arribàrem a tenir més de setanta. Més endavant, una

El Matrimoni Ferragut-Santandreu, al poc temps de tenir l'apotecaria

temporada que també va treballar amb nosaltres en Toni Sabater, preparàvem el Batxillerat elemental complet, el quart i la Revàlida.

Pr: Com vos distribuïeu les classes?

Normalment jo feia classe als més petits i els repassos, mentre que en Joan feia els Batxillers, excepte un any que jo vaig preparar un grupet per l'ingrés; encara record els que hi havia: en Sebastià Miralles, na Maria Mancorera, na Joana de s'Adrogueria, na Magdalena de Son Gibert, n'Antònia Ramis, na Francisca Cotxera, na Catalina de Can Joan des Carreró i na Joana Maria Boireta i varen aprovar tots.

Pr: Quin horari feïeu?

Començàvem a les set i mitja del matí, i mai vàrem ser els primers a pujar. Quan nosaltres arribàvem a la classe sempre trobàvem que els nins ja havien arribat i s'havien posat a fer feina. Després se n'anaven a les nou i tornaven a les dotze a acabar la feina; jo baixava a acabar de fer el dinar devers la una, però a les dues ja tornàvem a tenir els petits, que acabaven puntualment a les tres menys deu per tenir temps d'arribar d'hora a l'escola (s'ha de dir que els alumnes que feien el batxillerat ja no anaven a l'escola i l'edat habitual per acabar l'educació primària que s'impartia a les escoles eren els dotze anys). Venien a acabar a les quatre i mitja i ja devers les sis venia el grup de nines grans,

que estaven fins passades les vuit. S'ha de dir també que no respectàvem gaire els dies de festa, que aprofitàvem per recuperar si s'havia perdut alguna classe durant la setmana o si havia quedat alguna feina pendent; però, això sí, l'horari dels diumenges havia de ser compatible amb l'horari de les misses perquè el Rector, Don Miquel, s'enfadava molt.

Pr: Com era el vostre marit com a ensenyant?

Era molt exigent. Jo a vegades li deia que no fos tan dur, però ell

volia que treballassin molt. Fixau-vos si duia els al lots a ratlla que quan anava pel poble amb el cotxe (un sis-cents) i pitava a cada cantonada, si hi havia alumnes nostres pel carrer fugien com esperitats. Fins i tot aprofitava el temps que durava el viatge a Palma per anar a fer els exàmens, per fer la darrera lliçó

Pr: Recordau quin va ser el primer alumne que va anar a la Universitat?

Ho record perfectament. Va ser En Joan de Roqueta, però en varen seguir d'altres, En Joan i en Jaume Pastor, En Toni i en Joan Gelabert, etc.

Pr: Quan vàreu deixar de fer classes?

L'any 1972. Llavors les coses a l'escola pública

havien canviat molt, ja es començava a fer l'EGB i era complicat fer compatibles els dos tipus d'ensenyança; per una altra banda, els nostres fills ja havien acabat les seves carreres i ja no teníem tantes despeses. La veritat és que jo vaig enyorar molt els alumnes perquè fent classes m'oblidava de tot.

Pr: Quines satisfaccions vos va donar la vostra feina com a ensenyant?

La satisfacció més important que tenc és veure l'afecte que em tenen els meus antics alumnes. Alguns d'ells viuen a fora de Mallorca, però no vénen mai que no passin a fer-me una visita.

Pr: Ens podeu explicar com

va anar canviant el funcionament de la farmàcia?

Durant els anys cinquanta va començar a posar-se en marxa la Seguretat Social, però no hi havia diners per afrontar les despeses en medicaments i els apotecaris varen obtenir un préstec dels bancs; ells pagaven els interessos i l'Estat podia pagar els medicaments amb aquests diners. Però la gent tenia molt poca cultura i poques possibilitats econòmiques: vaig veure venir gent a la farmàcia amb una recepta de dos medicaments i dir: "doni'm les pastilles, que si no em van bé ja vendré a cercar les injeccions".

Amb aquest cavallet anava D^a. Joana a visitar la seva família a Santa Margalida

Pr: Ca vostra era un lloc amb molta de feina?. Teníeu algun ajudant?

Sí, hem tengut, i tenim, bons ajudants de farmàcia. El primer va ser En Biel Ribas (Calcer), que va començar a venir quan encara anava a escola, però després va trobar una altra

feina; el va substituir en Tomeu Anglada (Frare), que va treballar aquí fins que va trobar una feina a Sa Nostra; el va substituir na Margalida Quetglas, després na Bel Gual i, finalment fa més de vint anys que tenim na Joana Maria. S'ha de dir que tots els ajudants que hem tengut se n'han anat quan els ha convingut a ells, no perquè nosaltres no estàssim satisfets amb la seva feina.

D. Joan Ferragut amb els seus fills Joan i Maria Antònia

Pr: Don Joan va ser batle

durant uns anys; recordau quines millores va fer al poble?

Va ser batle pels anys seixanta, en un moments que els diners per invertir en millores eren molt pocs i els sistemes per aconseguir-los eren difícils. Va haver de fer molts de viatges amb el nostre cotxe i convidar a molts de cafès per aconseguir un poc d'aquí i un poc d'allà. Va fer asfaltar els carrers, va arreglar el cementiri, va fer les escales que baixen dels carrerons de Sa Raval fins al Camí de Baix i comprar la quarterada de Son Roig per fer el camp de futbol.

Pr: Ja per acabar, quines diferències més notables

Els tres fills del matrimoni, d'esquerra a dreta: Maria Antònia, Joan i Catalina

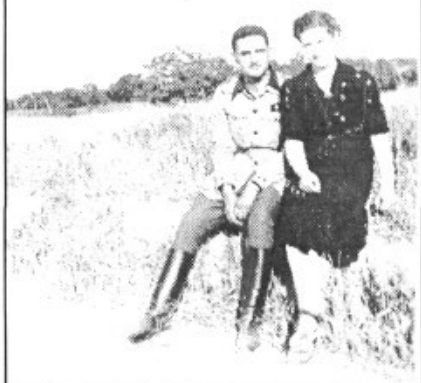
trobau entre el poble que coneguereu fa més de cinquanta anys i Maria tal com és avui.

No s'assemblen en res. A Maria hi havia molta misèria; les botigues estaven buides; era difícil trobar coses que jo estava

El matrimoni Ferragut-Santandreu amb els seus dos primers fills

Al principi de viure a Maria, quan cridaren a files a D. Joan

acostumada a veure al meu poble. La gent ho passava molt malament. Ja vos he dit abans que la gent no comprava ni les medecines necessàries. Record que madò Payeras, que era una dona molt cuidadosa i que sempre va tenir una gran confiança en l'apotecari era

de les poques que a casa seva sempre hi tenia un termòmetre i un tub d'aspirines, de tal manera que les veïnes acudien a casa seva quan es trobaven malament. No hi havia cap cotxe; per anar a veure els meus pares a

Santa Margalida hi anava a peu i quan no vaig poder perquè estava embarassada anava en tren fins a Inca i després esperava el tren que anava a Muro; tot per passar dues hores a Santa Margalida. Més tard ens férem amics de n'Apol·lònia de can Cotó i podia anar a Santa Margalida amb la seva somereta. Llavors no era pensable que les coses canviarien tal i com han canviat.

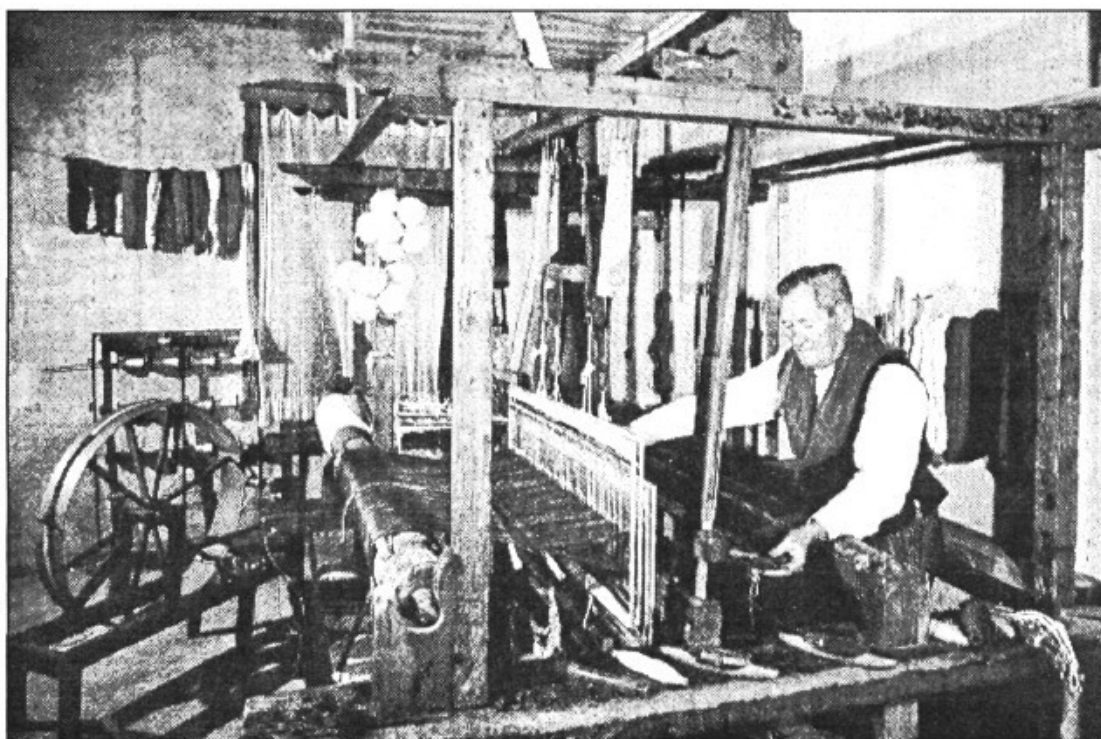
El famós 600 de l'apotecari. Tots els seus alumnes sabien que havien de fer en sentir la bocina. Deixar el caminar per córrer

Pr: Heu sentit nostàlgia del vostre poble? Heu pensat mai anar-hi a passar la vellesa?

Mai; tant la meua família com jo sempre ens hem sentit de Maria; vàrem tenir ocasió d'anar a posar una farmàcia a Palma, però no hi vàrem voler anar. Som d'aquí i aquí ens hi sentim molt bé; és ca nostra.

Joana Gelabert i Margalida Mas

NOTA: Els noms de les persones que surten a aquesta xerradeta, a vegades hi surten amb el cognom i a vegades amb el malnom perquè així és com es varen anomenar durant la conversa.

Mestre Bernardí Martí, a l'antic teler que tenia al carrer de Sa Tanca, a una postal feta l'any 1969.

La fotografia és facilitada per la seva filla Catalina Martí.

BULLIT DE NOTÍCIES

JA NO TENIM AIGUA

Ja hi tornam a ser. I de cada any pitjor. Si l'any passat ja reclamàrem una solució al problem, una solució que no fos provisional, sinó definitiva, enguany seguim -quin remei-fent el mateix. Solucionau el problema ja! Qui sigui que hagi d'intervenir, qui sigui que hagi de prendre la decisió, que la prengui!

FESTA DEL LLIBRE

El passat diumenge dia 26 d'abril, a la plaça de Maria també se celebrà la Festa del Llibre. La papereria de Ses Corbates posà una taula amb un bon assortit de llibres. Cada client era obsequiat amb la preceptiva rosa vermella. Al seu costat hi havia instal·lada una altra taula, amb una pancarta al·lusiva a l'Hospital Comarcal d'Inca i en la qual la bibliotecària mostrava les darreres novetats que havien arribat a la Biblioteca de Maria. El matí assolellat i primaveral acompanyà la nombrosa assistència de gent a les dues parades.

MOLTS DE MARIERS A LA FINAL DE VALÈNCIA

Han estat més d'una dotzena els mariers que ens han fet saber que varen ser a València a veure la final de la Copa del Rei entre el Mallorca i el Barcelona. A pesar que la majoria d'ells mostren la seva simpatia més pel Barça o pel Madrid, no dubtaren a donar el seu suport al Mallorca en una situació tan especial.

UNIÓ MALLORQUINA A EUROPA

A través del seu Full Informatiu, Unió Mallorquina ens fa saber que a la Comissió Regional del Parlament Europeu i a instància seva, s'aproven dues esmenes que afecten de ple Mallorca. La primera demanava que dins del marc dels nous Fons de Cohesió es doni prioritat a les regions

insulars en temes d'infraestructura de transport, ambientals i en telecomunicacions. L'altra proposava que s'adoptin experiències pilot a les regions insulars per la reducció de l'IVA en sectors intensius en mà d'obra, com el de l'hoteleria.

PERE FERRIOL GUANYADOR DEL I^r TROFEU DE S'ENSAÏMADA

El nostre veí Pere Ferriol, que actualment corre amb el Club Ciclista Inca-Opel, fou el guanyador d'aquesta carrera ciclista que es correu a Sa Pobla. Foren més de 140 el corredors que prengueren la sortida per recórrer els 70 quilòmetres de la prova. Aquesta es resolgué a l'esprint i el guanyador fou el nostre bon amic Pere Ferriol. Enhorabona i a seguir participant i guanyant.

TEATRE DEL BO AL TEATRE PRINCIPAL

Després del SOPAR DE NOCES que commemorà el centenari del dramaturg alemany Bertold Brecht, fins al 3 de maig toca el torn a UN SOPAR DE DIMECRES de Ximo Llorens, una magnífica obra generacional ambientada a la València actual. Després serà la gent de Vol Ras qui posarà en escena la seva darrera producció INTRINGULIS. Anau al Teatre que no us en penedireu.

BULLIT DE NOTÍCIES

VII CONCURS DE CONTE CURT SANT BARTOMEU

Hem rebut dels convocants del VII Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu de Montuïri, Ajuntament, Correduria d'Assegurances Gomila i revista Bona Pau, les bases d'aquest concurs. Si en voleu les base les tenim a la vostra disposició. El primer premi és dotat amb 100.000 ptes, el segon amb 75.000 i el tercer amb 50.000. La data màxima de presentació dels originals és el proper 24 de juliol.

TALLER DE MEMÒRIA PER A MAJORS DE 65 ANYS

No, no es tracta d'una broma. La Comissió de Benestar Social del Consell Insular de Mallorca ens ha fet arribar la notícia que als diferents pobles de Mallorca, en combinació amb els Serveis Socials Municipals s'organitzaran aquests tallers per a persones majors de 65 anys que tinguin problemes de memòria. Si vostè és una d'aquestes persones que creu que comença a tenir problemes de memòria, que oblida sovint on ha deixat les coses, que no recorda fets de la vida de cada dia, és possible que aquest taller sigui per a vostè. Si hi estau interessats dia 22 de maig es farà una xerrada a les 19,30 en què es donarà més informació. Si no voleu esperar podeu telefonar als Serveis socials d'Algaida (tel. 665710) o a l'Equip de Vellesa i Família (tel. 761121).

INAUGURADA L'ÀREA RECREATIVA DE SA COMUNA DE LLUBÍ

El dia de Sant Jordi s'inaugurà a Llubí l'àrea recreativa de sa Comuna. Aquesta ocupa una superfície aproximada de mitja hectàrea i compta amb 9 jocs de taules i cadires, jocs infantils, serveis sanitaris i instal·lacions d'esplai. Amb l'àrea recreativa de sa Comuna de Llubí són ja 30 les que hi ha a les Balears. La inversió efectuada dins l'àrea per part de L'IBANAT puja a 4 milions de pessetes.

L'EXPODIDÀCTICA ORGANITZADA PER UN MARIER

Aquesta fira sobre Material Didàctic celebrat el passat mes d'abril, ha estat organitzada per un marier. Joan Torrens, en Joan "Mirató", dedicat des de fa anys a temes de caràcter educatiu, des de facetes i camps ben diversos, és el principal impulsor d'aquesta Fira dedicada a mostrar material didàctic i posar-lo a l'abast dels professionals de l'educació.

S'OBRE EL PERÍODE PER SOL LICITAR PLAÇA ALS CENTRES D'ENSENYAMENT PÚBLICS I CONCERTATS

A partir del proper dia 6 de maig s'obre el període de sol·licitud de plaça escolar per al proper curs 98-99. Heu d'anar al centre on voleu que el vostre fill o filla vagi el curs vinent i emplenar la documentació que us donaran. Un cop que se sàpiguen les places disponibles aquestes es donaran a partir d'una baremació preestablerta.

DEMOGRAFIA

BENVINGUTS:

Na Júlia Llaurador Morey, va néixer el passat dia 30 de març. Els seus pares són: en Jordi Llaurador Ciuraneta i na Catalina Morey Mas.

En Pere Joan Calafell Quetglas, va néixer el passat dia 13 d'abril, és fill de'n Sebastià Calafell Tomàs i na Catalina Maria Quetglas Ribot.

N'Antonio Vanrell Sabater que va néixer el passat dia 15 d'abril, fill d'Antonio Vanrell Zuzama i d'Antònia Sabater Valls.

Enhorabona als seus pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

Na Lorena Mas Conrado i en Ricardo Arenas Nidegger, que es varen casar el passat 27 de març a Colonia (Uruguai). El pare de la núvia Gabriel Mas, a través de la seva padrina na Margalida Gelabert, de Roqueta, ens ha fet arribar aquesta fotografia.

N'Antoni Gelabert Carbonell i na Francesca Mas Ximenis, el passat dia 12 d'abril celebraren les noces d'or juntament amb la seva família.

En Miquel Mas Vives i n'Isabel Gual Alomar el dia 12 d'abril celebraren el 25è aniversari del seu casament.

L'amo en Miquel Ferriol Mas i madó Antònia Carbonell Mas, que aquest mes d'abril també han celebrat els seus 50 anys de matrimoni.

(la fotografia està a l'altre pàgina)

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	525002
FAX	525194
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax)	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
LOCAL TERCERA EDAT.....	525564
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	880077
BOMBERS	085
HOSPITAL MANACOR Informació	847000
Urgències	847060
Cita Prèvia	847100
AMBULATORI D'INCA	502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA	061
SON DURETA (Centraleta)	175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)	502850
AMBULÀNCIES	200362
RECAPTACIÓ TRIBUTS CAIB (Inca)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA (Inca)	505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous i divendres: de 18 a 20 hores.

Dimecres: de 17 a 20 hores.

Dissabtes: de 10 a 13 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 7'30 i 15 hores.

Sortides Palma: 13 i 19 hores.

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores.

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU: Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al 855043

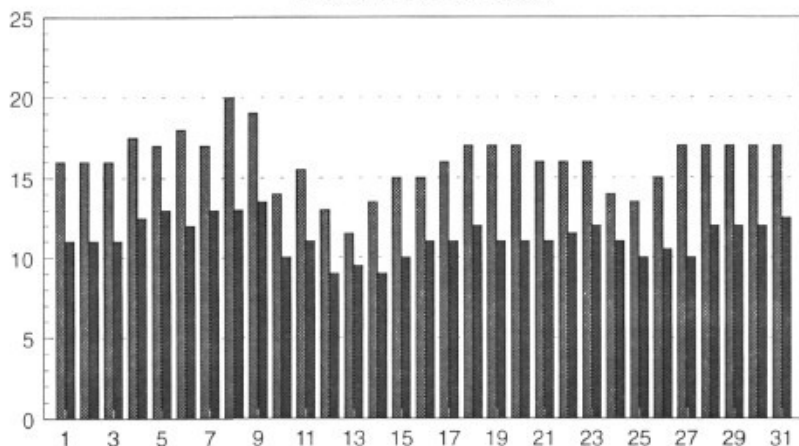
- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al 520292

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al 236624

El temps MES DE MARÇ

■ MAXIMES ■ MINIMES

Temperatura Màxima
20 °C (Dia 8)
Temperatura Mínima
9 °C (Dies 12 i 14)
Temperatura Mitjana
13'5 °C
Mitjana Màximes
15'9 °C
Mitjana Mínimes
11'2 °C

PLUVIOMETRIA
Dia 12 13L

TOTAL: 13 LITRES

De Viatge, amb *Viatges Martel*

Viatges Martel sortejarà un viatge per a dues persones, entre totes les fotografies recents de viatges publicades a Fent Carrerany al llarg del 1998.

No Deixeu d'enviar-nos fotografies si voleu prendre part en el concurs i guanyar un viatge.
Val la pena!!

3.-N'Antònia Sureda Colombram fa uns mesos davant el museu Dalí de Figueres.

"la Caixa"

L'amo en Miquel Ferriol Mas i madó Antònia Carbonell Mas, l'any 1948 i l'any 1998

ACORD ELECTORAL ENTRE ELS INDEPENDENTS DE MARIA I EL PSM.

Fa pocs dies es va fer públic que els Independents de Maria i el PSM-NM havíem arribat a un acord per presentar una candidatura conjunta a les eleccions municipals del 99.

Després de molts d'anys de col.laboració entre les dues formacions a nivell d'eleccions autonòmiques, nacionals i europees al nostre poble, s'ha arribat a concretar amb aquest acord la sintonia entre les dues parts. No oblidem que a les passades eleccions els Independents ja férem públic el nostre suport al PSM-NM per a les eleccions autonòmiques i Bernat Aquiló va acompanyar Jaume Mestre a l'acte electoral realitzat a sa Capella Fon-da.

La situació política municipal exigia un acord com aquest per poder treure el poble de l'estat de paràlisi i endeutament en què es troba l'Ajuntament després de 7 anys de majoria absoluta per part del PSOE.

Uns joves del poble es varen dirigir a la direcció del partit per tal de formar una candidatura del PSM a Maria i des del partit se'ls va dir que l'opinió dels Independents havia d'esser tenguda en compte abans de fer la passa. Després d'una reunió entre els representats del PSM-NM, dels joves mariandos i dels Independents, que podem considerar com a molt positiva, ja que va permetre que uns i altres superàssim mals entesos del passat i conèixer-nos una mica més, ens reunírem per separat per tal de decidir si acceptàvem la coalició. La resposta va ésser afirmativa i a partir d'ara s'obre un període de col.laboració i feina conjunta que pot donar com a fruit un augment de regidors i un aire de renovació, participació i pluralitat a l'Ajuntament.

A partir d'ara mateix ja feren feina conjuntament

per pujar a la Sala iniciatives i propostes que siguin positives per Maria.

L'augment d'intenció de vot del PSM-NM a la

Part Forana per la feina realitzada al CIM i als diversos ajuntaments més el fet que gent nova i amb noves idees es sumi a l'experiència i vot consolidat que tenim els Independents, pot fer que l'experiència resulti altament positiva per al poble de Maria.

La situació la podem comparar a la de l'any 87 en què la gent cansada del binomi PP-PSOE, marcat per l'enfrontament per l'enfrontament, va voler que es rompés i donàs pas a una tercera força política que va canviar la situació anterior. Tornar a il·lusionar la gent i donar-li més participació en la governabilitat del poble. Una participació a tots els nivells, lluny de la demagògia actual, ha d'esser un dels fronts a obrir.

La conservació i enfortiment de la nostra cultura, de la nostra llengua i del nostre patrimoni, la recuperació de les nostres arrels històriques i costums dins d'un nacionalisme compromès amb els nostres i un marcat progressisme, han d'esser una fita inamovible d'aquesta coalició en el futur, per posar Maria a l'alçada que es mereix.

Independents de Maria.

Miquel Rosselló ens ha fet arribar aquesta carta que li envià el pare Miquel Colom, amb el prec de publicació.

Sr. D. Miquel Rosselló i Quetglas
Inca

Encara que desconegut, molt estimat amic: Naturalment jo no puc deixar d'estimar el qui, malgrat em sigui desconegut, sé que estima els meus versos, que vénen a ésser fills espirituals de la meva ànima.

Els meus versos! Són, ho repetesc, els meus fills literaris. No ignor que el meu vers, la meva manera de concebre l'expressió poètica, no és l'actual. Més jo no estic gens convençut que això que actualment s'anomena poesia sigui la millor expressió de l'art. Pens que la novetat a tota ultrança no condueix necessàriament a la bellesa, la bellesa expressada per la paraula.

Pens que la bellesa, concretament de la paraula, s'ha d'expressar de forma que una persona, mitjanament culta, pugui percebre-la. El meu respecte a les persones, concretament artistes (?) De la paraula, tinguin una manera distinta de concebre les coses.

I jo, als meus ja llargs noranta-set anys, no pens deixar els meus antics motles.

Vós, bon amic admirador, anau per bon camí en la manera de concebre l'art de la paraula, malgrat us falli una mica la tècnica.

Us repetesc que som un vellard, exposat a què, qualsevol dia se senti dir "el pare Colom és mort".

I per ara res més-

Amb cordial afecte, P. Miquel Colom.

El racó del poeta

Arrecerat del mal temps

Versos dedicats al pare Colom

I

Heu lluitat a dins la vida
amb bonança i mal temps,
sembrant dolça poesia
dins la cambra del convent

II

Vos estau arrecerat
sou un frare intel·ligent,
quants de pics m'heu confessat
d'un pecat que encara tenc.

III

Vos sou un gran confessor,
amb molts d'anys d'experiència;
poeta i gran escriptor
amic de Nostre Senyor
i de la Verge amb excel·lència.

IV

Jo sé que teniu bon cor
i molt bo per ensenyar,
sou senzill com una flor,
vostre cap és un tresor
que tothom en parlarà.

V

Vós teniu bona mesura
per la gent poder amidar,
si jo tengués la cultura
vos demanaria una muda
pel meu cap poder empeltar.

VI

Som un tros d'autodidacte,
mai del món he estudiat
vostra mètrica me basta
per seguir la vostra tasca
d'un poeta il·lustrat.

VII

Vós sou un gran bunyolí
a dins Inca afincat
i heu seguit tan bon camí

que ara l'heu de seguir
fins que vos trobeu cansat
i en estar a l'eternitat
jo vendré a fer-vos costat
i ja podreu comptar amb mi.

VIII

Pare Colom, vostra
energia
s'ha contagiada amb
mi,
m'heu donat tanta
alegria
amb la vostra poesia
que no me cans de
llegir.

IX

Honor sempre
vostra causa
i causa sempre amb vostre honor,
si salvau la vostra ànima
serà el títol millor
davant Déu nostre senyor
I davant la Verge que és santa.

X

El Diccionari que heu escrit,
per nosaltres és un tresor;
sempre tindrà bon sentit
i el poble tan agraït
vos durà a dins el cor.

XI

Ara ve la primavera
i les flors volen sortir,
vos sortiran a camí
perquè vos sou un poema
fins a l'hora de morir.

XII

Aquí hem d'acudir
Pare Colom, si no hi sou;
com no vos podem tenir
la llum de vostre destí.
Digau-m'ho vós qui ho sabeu.

XIII

Quan ja venga el darrer dia
sempre amb vós pensaré

i si me trob en l'agonia
vos diré una Avemaria
i ja serà lo darrer.

XIV

Al Pare Puigserver
tampoc no hem d'oblidar,
és un apòstol de bé
és humil i molt feiner,
tothom el vol saludar.
Ell me duu el combregar
cada mes, dia primer.

XV

Fa quatre anys que estic assegut
dins la mateixa cadira,
paralític convençut
el destí ho ha volgut
que aguantí aquesta pallissa.

XVI

Vostè viu arrecerat
davant la Verge Maria
i jo visc en soledat,
de la vida enamorat
esperant que vengui un dia
per anar a l'eternitat.

*Un amic que vos estima
Miquel Rosselló i Quetglas
Inca, març '98*

CRÒNIQUES DEL DIVÍ ATZAR

(Sobre l'existència de(ls) déu(s) i altres dimonis)

Com se'ns esquitlla el temps!
i sigil losament ens va vestint
amb els rostres d'uns altres,
els qui ja no reconeixem.
Com ingènuament ens enganyam!
en seguir creient que continuam essent
l'innocent nin que un dia fórem.
Pau Adrià ("L'engany de la memòria").

Els quintos cada any ens semblen més joves i no ens adonam que som nosaltres que tornam més vells. Sota el valor i coratge que atorga l'embriaguesa i la llicència que confereix ésser apte per a la milícia continuen fent-ne de les seves. Vist el % d'equins en el darrer cens de la humanitat (certament, més ases que cavalls), al manco, ens asseguruen uns mesos de no patir fam, omplint-nos de palla els carrers.

A la primera quinzena de Febrer, es trontollen els mites. A. C. Clarke és acusat de corrupció de menors (Algú l'ha vist per l'Arny ?) i R. de Niro de proxenetisme a França.

En aquests temps de folia, de vida dins móns binaris (vida - mort, amb mi - contra mi, ...) i reduït a rònegues xifres, els universos d'Orwell o Huxley són paradisos en comparació el nostre avern de cada dia. Els "gigadesenvolupats" nord-americans tornen a la palestra. Ara amb el cas KFT, la venjança abillada de justícia. No hi ha res com la llei del Talion, dent per dent, ... Seria molt fàcil solucionar possibles dilemes o conflictes de consciència contestant sincerament a la pregunta de Borges: Es menjaria vostè un caníbal? En el començament de la pel·lícula "L'ós" ens recorden una preciosa cita: "Hi ha un plaer major que matar: Deixar viure".

Com diu el cèltic Pérez- Reverte, l'ofici d'escriptor consisteix en canviar els mobles de lloc de la casa de la humanitat, ja que no poden fer res per canviar-la, perquè hi ha un gran fill de p... o reltotger cec o ... que contínuament ens està fent la punyeta. Emperò poca cosa podran fer els decoradors en trobar-se l'edifici de la humanitat en estat ruïnós. S'hauran de conformar amb pintar i repintar les taques d'humitat, amb massillar portes i parets, no ens bastarà canviar els mobles de lloc, ni de mobles. Estam a l'espera que arribi el dia en què les alumíniques bigues cediran i ens caigui tot definitivament damunt. I l'aparellador municipal sense immutar-se.

La primera setmana de Febrer, de camí cap a correus, el passejant es perd al Casal Solleiric, on es troben

exposades les obres seleccionades del Premi de Pintura Antoni Gelabert 1997, entre elles la guardonada del nostre país. Molts d'experts asseveren que per gaudir de les pintures s'han de contemplar de lluny (no fos cosa que si ens acostàssim ens decebin). El primer premi, si no és, tal vegada, la més original (potser sí), certament és la més concisa i de menys elaboració material. L'autor afirma que es tracta d'una obra de taller, no ens hauran col·locat un esborrany ?

Amb els ulls de la ignorància, l'erràtic passejant creu contemplar una obra mestra (intencionadament ?) inacabada, com gran part de les obres més genials: La Sagrada Família de Gaudí, El Castell de Kafka, L'Atlàntida de Falla, Versos Errívols de Pau Adrià, la Venus de Milo, el Gernika de Picasso, ...

En Quevedo recomanava: "Lo bueno, si breve, dos veces bueno". I el millor conte de Monterroso diu així: "Cuando despertó el dinosaurio seguía allí". Amb sis paraules n'hi ha prou per fer un dels contes més genials de la literatura universal.

A més, la brevetat va en consonància amb els temps que corren o volen avui en dia, de passivitat cultural o fatiga intel·lectual. Més ens val veure 77 vegades Titànic que llegir una sola vegada un míser llibre, tasca que requereix cert esforç, malgrat sigui un libel. Això darrer no és prou recomanable per a la salut, perquè els llibres ensenyen i ajuden a pensar, reflexionar i, tal vegada, recogitar. No sé perquè m'ha vingut al pensament la novel·la de Ray Bradbury Fahrenheit 451°. Qui sap si a partir d'ara m'agradarà en Miró.

A mitjan Febrer es presenta el recull de poemes Paraula de Poesia (Qui no s'ha cregut poeta, emparat per la solitud?). El 14 de Febrer, és clar, és un memorable dia per llegir poemes exaltant el desamor.

Per acabar el mes, les aigües del Golf Pèrsic tornen bullir amb el conflicte iraquí. Als nord-americans els agrada fer la guerra a ca els veïnats i així els altres han d'arreglar les escombraries. L'atac o no atac és una simple qüestió d'eficàcia, rendibilitat, càsting electoral i proporcionalitat: 10.000 iraquians morts compensaran tres banals flirtejos. Finalment no és necessari manejar estadístiques, sembla que els advocats del president se'n sortiran. A la pobra Paula li queden de record tres-cents milions en minuts d'advocats. De les del president ja se'n faran càrrec els contribuents nord-americans (i d'arreu del món).

En el primer trimestre un huracà de violència domèstica assota el nostre país (fenòmens expansius de El Niño? No, sí es tractarà de donar sempre la culpa de tot a la infància, si al manco, portàs l'apel·latiu Jesús). És que, fins ara, no sentíem els gemecs del vent? Nosaltres, per si de cas, no gosam treure (o no ens interessa) el cap a fora per la finestra, romanem guarits dins la casa de la

hipocresia i la inhibició.

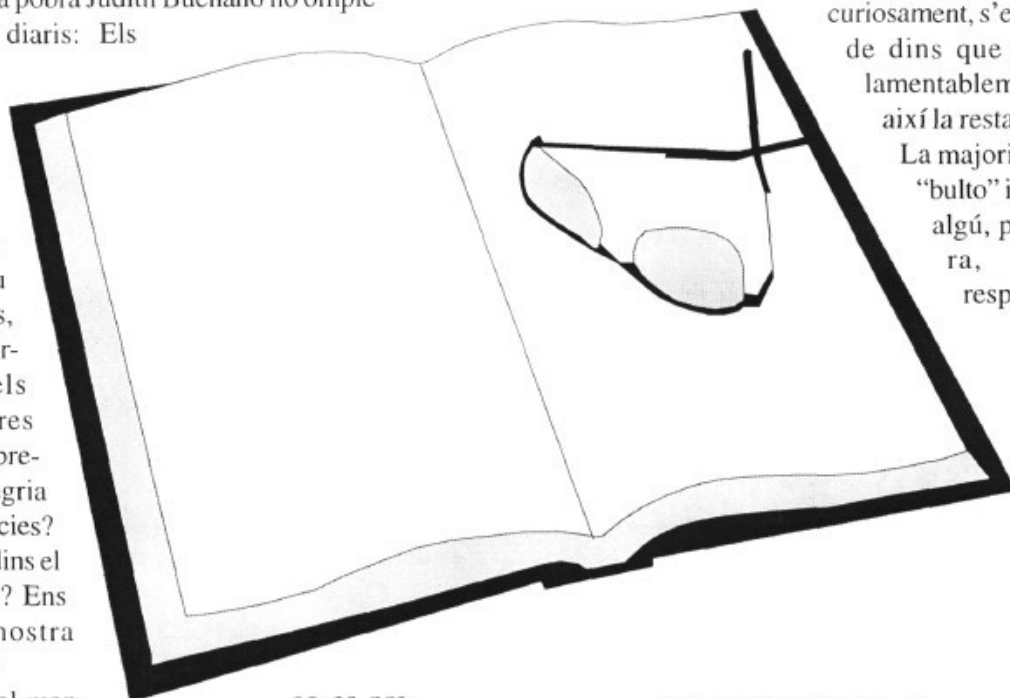
El més de Març es tanca amb un nou afer propagandístic d'un tal senyor (?) Palou. No, sí els xenòfobs són els altres. Als Estats Units, amb menys ressò, ajusticien una altra dona. La pobra Judith Buenano no omple ni quatre retxes dels diaris: Els seus crims no eren prou horribles, o el seu penediment era massa fort? No. Segurament el seu gran pecat fou castellanitzar el seu cognom. De vegades, hom prova d'introduir-se dins la pell dels cronistes dels negres esdeveniments i es pregunta: Ens causa alegria que hi hagi noves notícies? Sentim plaer furgant dins el dolor dels familiars? Ens satisfà la nostra entranyable* tasca?

A Barcelona, al man- co es preocupen per coses serioses. Uns científics catalans diuen haver descobert la proteïna màgica per a l'aprimament (ILK 15). Es tanca el trimestre amb problemes de consciència creats per l'ambivalència futbolística. Realment desitjam els de Ca'n Barça, com diu el Sr. Gaspart, que el Madrid guanyi una copa d'Europa en color. Hom porta aquests dies el cor dividit entre el seny (amb melangia hom recorda les celebracions fa uns deus anys dels triomfs del Madrid a la Copa d'Europa -de bàsquet, és clar-, universitaris catalanoparlants i madrilenys formant una sola pinya) i defensivitat abillada de rancúnia (com més amunt l'esclat és més gros). Compensarà la preciositat d'un equip espanyol campió de la Champions League l'arrogància de certa massa del madridisme? Pel que pugui ésser, ací el canyellistes se n'encarreguen de suprimir la Setmana Blanca.

Comença Abril. A Santander ens mostren el descobriment de la Criopsina (a la paperera amb les capses de Prozac i Melatonina). Diuen que fa miracles rejuvenidors, ja no ens hem de preocupar per tornar vells. A mi, en particular, em preocuparia, tornar cada dia un poc més jove. Arriba una altra setmana qualsevol, disfressada de santedat. Nosaltres, per a no desentonar, ens abillam amb les nostres millors i luxoses gales d'hipocresia. C+ no va endarrera, el divendres Sant no hi ha X, ens haurem de conformar amb la resta d'abecedari. A l'Ulster sembla arriba la Pau, gràcies a la mediació final del gran protector. No, sí finalment el Gran Germà servirà per qualche cosa. Tal

vegada, inclòs, s'anuncià al Trueque: "Especialista en apedaçaments, s'acondicionen i es tapen tot tipus de forats". El Diumenge, hom és disposa a engalanar-se i es perd

per l'església. Dia que, curiosament, s'està millor de dins que de fora, lamentablement no és així la resta de l'any. La majoria va a fer "bulto" i qui sap si algú, per ventura, cerqui respostes:

ON HABITES ?

Diuen que per tot arreu,
jo no ho crec, jo
no et veig
amb els ulls que tu em donares
i un pensament que s'enfronta
el dictamen d'un cor que pateix
i sent.

El meu pesar passeig
per abismes, avencs, laberints

i jo no et veig
(ni tu em sents).

A mils de Gòlgotes
cada dia et crucifiquen
i tu no et queixes
o, realment, ja estiguis mort
i sigui un simple cadàver
cada dia
el mil vegades crucificat.

PD1: Entranyable*: d'entranyes, vísceres.

PD2: Nietzsche, Pau Adrià i aquest cronista estem amb tu.

PD3: Si no desitges perdre la dignitat, per què l'empenyores?

Jeroni Bergas, Abril'98.

TASSONADES D'AIGUA

Feia 16 anys que era doctora psiquiatra d'un centre d'Insalud. Amb el temps el seu ull clínic havia millorat moltíssim. Ara a partir del comportament i de la simple conversa endevinava aviat la idiosincràcia del pacient prescrivint el més acertadament possible remeis per a les seves "malalties".

Nomia Francisca i era altruïstament simpàtica, més intel·ligent que el dimoni i més llesta que la fam. Per això els pacients l'estimaven moltíssim i els companys i companyes de feina la consideraven i l'apreciaven sincerament.

Na Francisca, encara que sapigués que cada dia podia aprendre coses noves i encara que fos tant competent com el primer, havia après també a ésser pràctica i analítica. Per experiència sabia que les malalties modernes de l'estrès i la depressió consistien en edificar l'esperança sobre situacions o circumstàncies que forçadament l'havien de frustrar. La causa, encara que no sabia certament quin era podia ésser ben bé el fet d'haver vist moltes pel·lícules o d'haver-se cregut les que els havien contades.

Sobre una infraestructura tan poc sòlida era normal que l'edifici es vengués a baix i que en conseqüència s'hagués de menester ajuda d'un especialista. Lògicament el problema era que els pacients havien rebut una decebuda o "una gran decebuda" de les seves expectatives pel·lucres, i que això els havia afectat negativament en l'autoestima o -el que és més important- els havia fet modificar la concepció inmovilista fins a la permanència de la realitat objectiva. Pel pacient es tractava que a partir d'ara, que era com dir a partir de la decebuda, ja res tornaria a ésser com abans. Davant un problema tan simple com és el de somiar rotllos -segons la doctora- hi hauria d'haver la llicència de receptor "tassonades d'aigua". Sempre en darrer terme li quedaven els medicaments inocus.....

La teoria de la decebuda o de "la gran decebuda" li havia permès a la doctora estructurar en tres tipus el caràcter dels pacients que l'havien soferta: en primer lloc, hi havia "els pessimistes"; a continuació venien "els escèptics" i finalment hi havia "els irònics". Pertànyer a un estadi o a un altre depenia també bàsicament de tres elements: l'experiència negativa que s'havia de veure com inevitable, la voluntat de superar-la que depenia de l'individu i la capacitat de fer-ho que no quedava molt clar si era innata o adquirida. Sabia cert que aquests tres elements combinats no eren una simple "tassonada d'aigua", sinó

una mena de procés que estava en relació directa amb la teràpia. De fet creia que els pessimistes i els escèptics es curaven si aconseguien tornar irònics.

Per la seva consulta abundaven els pessimistes, hi havia també bastants d'escèptics, però hi podia contar amb els dits d'una mà els irònics. Els pessimistes rotunds fàcilment encomanaven la depressió quan veien el món des de la negació de la pròpia essència, jugant el rol de veure's víctima de les decebudes que, amb un gran i ingent esforç de voluntat, feien com a constats i perseguidores. En aquest cas la medicació només atenuava uns ressorts però sabia que difícilment canviaria una visió tan particular i negativa de la pròpia subjectivitat o del món objectiu. Pel que feia a aquests pacients tenia el dubte de si receptar-los la medicació atenuant o la medicació inòcua com una tassonada d'aigua. Pensava sincerament que la millor teràpia pels pessimistes era la paraula però l'havien de voler escoltar i havien de tenir voluntat de canvi.

Un altre berenar eren els escèptics perquè es caracteritzaven principalment per voler veure sempre la partida des de fora. D'aquesta forma es sentien curats en salut perquè tenien ben assumit que eren poca cosa més que un número i que hi havia només una diferència de matís entre una coça i una besada. Perquè tenien la sensibilitat malalta s'adaptaven com a rellotges als horaris, veien el món des del color gris caracteritzador dels funcionaris, tenien l'esquena ampla i posaven en dubte fins i tot allò que tocaven amb la mà. La doctora deia que la vida per a ells era com una mena de lletarg i que les societats del Tercer Món i les que havien sofert llargs i dolorosos processos bèlics, amb les seves terribles conseqüències, duen tatuada en el rostre l'etiqueta del més pur escèpticisme.

La deformació escèptica del món -segons el seu punt de vista- es curaria més fàcilment amb experiències positives que amb medicació, però, tal i com ella va comprovar, els escèptics tenen un problema que no els deixa tenir-les: pensen generalment que mai la circumstància adversa pot canviar per bé i tornar tolerable o fins i tot agradable. Segons ella, el problema dels escèptics quedaria solventat d'arrel si tornaven progressivament vitals i irònics. Per tant en les pròpies mans tenen la teràpia.

La doctora no estava ni molt manco empegueïda de dir que era dels irònics que havia après a interpretar-se i a interpretar el món. Sí la doctora devia als seus pacients el fet de sentir-se realitzada amb la ironia. Essent irònica havia aconseguit distanciar-se dels problemes sense fer-ne ni molt manco abstracció per riure's així de la

circumstància adversa i dels agents que la provocaven. S'havia deixat seduir per la ironia perquè li prometia una eterna joventut passant la pàgina ingrata per trobar-se ràpidament amb aquella millor.

Cada estadi tenia les seves singularitats, i, posats a triar, ella apostava per una societat d'irònics perquè els irònics tenen la rialla superadora que és la forma més madura i terapèutica d'interpretar la subjectivitat personal i el món objectiu. La doctora creia de cap a peus que una societat irònica tendria menys problemes perquè aquests

serien més relatius i fàcils de solventar

La doctora devia als pacients aquesta lliçó perquè no era als llibres de text ni als manuals de psiquiatria ni a la tradició familiar. Era una lliçó gens fàcil d'oblidar i a la qual dedicaria moltes hores d'investigació i de reflexió. De moment, encara que fos a New York per a estudiar l'herència genètica de l'esquizofrènia, li preocupava més com convertir els pessimistes i els escèptics en irònics. La doctora havia après la lliçó.

LLUC 17.4.98

ELS CICLISTES DE MARIA A LLUC

Un any més, i ja en van molts...els corredors del Club Ciclista de Maria de la Salut anàrem a LLUC el passat Divendres Sant, dia 10 d'abril.

La sortida de Maria va ser a les 8,30, després de la sessió fotogràfica feta per en Lluc Bunyola que altres anys hi venia amb la bicicleta. Vàrem partir amb bon humor cap a Llubí, Inca, Selva, Caim,ari i per amunt. Arribàrem al Coll de Sa Bataia -a la benzinera- sobre les 10,15 hores, alguns ben arreglats. La sorpresa va ser que

El dinar al restaurant Ses Torres

l'aviuallamenmt no va haver arribat. En Joan Ferriol es va retardar una bona estona. Sense menjar ni beure arribàrem al Monestir de Lluc, a veure la mare de Déu i a comprar les cintes de cada any.

De tornada ens trobàrem a la benzinera en Joan amb el cotxe carregat de taronges d'en Bernat Ribas.. Hi va haver en "Borino" que va dur dues panades ben grosses... i bon profit que li feren. Ja sobre les 11 hores començàrem la baixada i cap a Maria. Arribàrem sobre la una manco un quart.

Cadascú a ca seva i una bona dutxa per trobar-nos a les dues a Ses Torres. Un bon dinar de peix, per np perdre els costum, tot regat amb un bon vinet i un poc de cava. A les darreries i després d'un bon cafetet rebentat

Partida des de Maria a les vuit i mitja

de whiski o... Ja devers les quatre i mitja ens aixecàrem amb desitjos de "QUE L'ANY QUE VE HI POGUEM TORNAR". Per molts anys.

Els devuit que partírem vàrem ser: Pep Sabater, Pep Payeras, Pep Ferriol, Miquel Perelló, Bernat Ribas, Biel Vanrell (pare i fill), Joan i Daniel Estarellas, Joan Pira, Guillem Carbonell, Nofre Soler, Joan Mas, Toni Font (fill), Llorenç Nadal, Esteve Bergas, i els germans Toni i Joan Castelló. En Miquel Arbona -recuperant-se d'un greu accident- ens va acompanyar al dinar.

Pep Ferriol Torelló. Abril 98

Biel Vanrell (pare i fill) menjant unes bones panades

CARRERANY ESPORTIU

**INAUGURACIÓ OFICIAL DE LA PENYA
BARCELONISTA DE MARIA DE LA SALUT,
el proper divendres 15 de maig de 1998**

Aquell Estiu de 1990:

“ Semblava que mai els Barcelonistes de Maria podrien arribar a gaudir dels èxits, les tristeses i les grans alegries de forma més unida; tots xerraven als cafès, discutien amb els màxims rivals

futbolístics, però començava a ser necessari un lloc on tothom respiràs el mateix aire, les mateixes vivències, els mateixos colors...”; així comença la revista de la Penya que analitza la breu història de la primera Penya que funciona a Maria i que al llarg de quasi vuit anys d'existència ha desenvolupat una tasca prou important dins la vida esportiva del nostre poble

ACTIVITATS REALITZADES

Destacar que l'any 1991, quan es va ésser reconeguda per la Delegació del Govern de Balears; es varen fer els tràmits pertinents a Can Barça per ser inscrita, així el 28 d'abril es realitza la primera assemblea, on en Nofre Soler president en funcions presenta els Estatuts als socis així com les passes fetes per aconseguir l'acreditació oficial i formar part de l'organigrama de les Penyes del F.C. Barcelona, però fins el 22 d'agost no arribà el Carnet amb el núm. 523 (ara ja som més de mil Penyes arreu del

**PENYA BARCELONISTA
MARIA DE LA SALUT**

INAUGURACIÓ
DIVENDRES 15 DE MAIG DE 1998
A les 22,00 hores
 Gran Sopar a S'Alqueria (ctra Sta Margalida-Can Picafort)
amb la presència d'en José Mari Bakero

PREUS:

ADULTS: 2.900 ptes
NINS: 1.500 ptes

PUNTS DE VENDA

Botiga Can Pere de Rosqueta (Mª de la Salut)
Bar Poliesportiu (Mª de la Salut)

BAKERO

INFORMACIÓ:

Telèf:
525236; 525438;
525718; 464845

COL·LABORADORS

Apartaments de Mª de la Salut
Sa Nostra
La Cova
Les Torres
Sa Cova
S'Alqueria
Propietat Mafel Caudell
Vinyes Mafel

Bar Poliesportiu
Can Aguilera
Pub S'entia 42
Toni's guisats
Prestacions Can Picafort
Lloguer la Vila
Botiga Can Pere de Rosqueta
Restaurant Can Muga Muga

món).

A la primera assemblea s'elegeix com a President en Pedro Font Mas, que regiria els destins de l'entitat fins el

mes de març de 1997; dins la seva gestió hem de destacar la posada en funcionament de la primera Escola Municipal de Futbol, que encara funciona i que és patrocinada per l'Ajuntament de Maria, que es consolidà i fins i tot aconseguí un subcampionat de Mallorca i un Campionat de Mallorca de futbol iniciació, organitza

En Pere Jordà entre l'emblema i c Bakero i el president del Barça

Equip de la penya Barcelonista de Maria, l'any 1991

distints Torneigs de Futbol per a sèniors, un equip de socis de futbol que hi participa als torneigs, a més d'un equip de futbol que guanya dos tornejos interassociacions. En l'aspecte lúdic aconseguim complir una dels punts més necessaris, la cessió d'un local per part de l'Ajuntament del Poble, pels seus socis, els quals així podran gaudir d'un lloc per visionar els partits del Barça; a més s'organitzen sopars de fi de temporada; destacant la "Tourne" amb autocar a l'Est de Mallorca, tota una nit; també organitza amb la col·laboració especial d'en Toni Frau i n'Esteve Ferriol excursions a Barcelona, per conèixer el món del Barça i la seva Ciutat.

En finalitzar el seu mandat, on possiblement li mancà organitzar la Inauguració oficial, fou rellevat democràticament amb els vots de tots els socis assistents, per l'actual President en Gaspar Mas, que des del primer moment ha treballat per aconseguir una de les fites més esperades per tots el socis, la inauguració, que es farà el proper 15 de maig; a més s'ha continuat la labor començada per en Pedro; Escola Municipal, equip de futbol, sopars .. Impulsant la primera Diada de Truc a Maria i donant suport a la participació a esdeveniments importants del nostre poble: Diada de Mallorca de Clubs d'Esplai i Fira del Mercat de l'Ocasíó...

Tots aquest detalls i molts més: Títols, fotos, anècdotes... es podran llegir i recordar en la Revista que ha editat la Penya i que es repartirà gratuïtament a tots els socis/es i aquells simpatitzants que assistesquin al Sopar de la Inauguració Oficial de la Penya

EL GRAN DIA: 15 de Maig de 1998

Tothom espera amb il·lusió aquest acte, que a més de ser un fet obert a totes aquelles persones que estimen de qualque manera el BARÇA, serà segurament un dia on tot el poble de Maria i altres indrets de l'illa ens miraran i comprovaran amb molta atenció, la capacitat de mobilització que té tot allò que envolta el Barça. Així, tenim previst fer una rebuda oficial a la Plaça del

poble, a les 20,00 hores, per part de la Junta Directiva i de l'Ajuntament a les distintes autoritats esportives del Barça, probablement un Vice-president de la Junta i a més tindrem entre nosaltres, l'actual Ambaixador del Barça, l'emblemàtic "José Mari Baquero", aquell que una nit a Alemanya aixecà el cap davant les "torres germàniques" i aconseguí un gol que ens donà el pas a la lligueta de campions i, en la qual aconseguírem la classificació per a la Final a disputar a la "Catedral mundial del futbol: Wembley", on el 20 de maig i a la pròrroga un gran gol d'en Koeman ens donà el primer títol en "colors", que té un equip de l'Estat Espanyol.

Després anirem al local de la Penya, a les 20,30 hores, on destaparem una ceràmica que commemori aquest esdeveniment; es presentarà la revista i els personatges convidats ens diran unes paraules i finalment hi haurà per

A la fira del Mercat de l'Ocasíó del 97, la Penya hi participà per primera vegada

a tots els assistents un refrigeri.

A les 22,00 hores al Restaurant "S'Alqueria", celebrarem un "Gran Sopar", obert a tothom i on hi haurà caramells de sorpreses per a tots i totes, i amb la participació de grans personatges relacionats amb el món de l'esport i concretament del Barça.

Per finalitzar, els membres de l'actual Junta Directiva, agraïm aquestes línies de Fent Carrerany alhora que convidam tota la gent de Maria que vulgui gaudir de la nostra festa, per això hem posat un preu molt econòmic perquè no hi manqui ningú: ADULTS: 2.900 ptes; NINS: 1.500 ptes. Si hi voleu venir es poden comprar els tiquets al Bar Polisportiu i a la Botiga de Can Pedro de Roqueta, abans del 13 de maig

ANIMAU-VOS A GAUDIR D'UN GRAN DIA BARCELONISTA, SEGUR QUE SERÀ UN DIA INOBLIDABLE.

Enric Pozo Mas (Secretari de la Penya Barcelonista de Maria de la Salut).

RECORDA: TOTES LES EMERGÈNCIES EN UN MATEIX TELÈFON.

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

LES 24 HORES DEL DIA
GRATUÏT I MULTILINGÜE

GOVERN BALEAR

Conselleria de la Funció Pública i Interior